

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д.н. Божидар Виолинов Божинов
Стопанска академия „Д. А. Ценов” - Свищов
Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление: 3.8. Икономика
Научна специалност: „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (финанси)”

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” по професионално направление: 3.8. ИКОНОМИКА, научна специалност: „Приложение на изчислителната техника в икономиката“

1. Представяне на кандидата

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” по област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8. Икономика, научна специалност: „Приложение на изчислителната техника в икономиката” (обнародван в „Държавен вестник”, бр. 60/25.07.2025 г.), обявен от СА „Д. А. Ценов” — Свищов за нуждите на катедра „Бизнес информатика” участва единствено гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова, която е редовен преподавател в същата катедра.

2. Основание за написване на становището.

Становището е изготвено въз основа на Решение на Факултетния съвет на факултет „Мениджмънт и маркетинг”, протокол №1/17.09.2025 г. и в изпълнение на Заповед №954 от 18.09.2025 г, на Ректора на СА „Д. А. Ценов” - Свищов за определяне състава на научното жури, която се основава на чл. 5, ал. 1 и чл. 121, ал. 1 и 2 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов” Свищов и решение на проведеното заседание на научното жури на 29.09.2025 г.

3. Персонална характеристика на кандидата

Гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова е родена на 04 юни 1985 година в град Свищов. През 2004 г. завършва средно специално образование в специалност „Машинна обработка на информацията“ на ПДТГ „Димитър Хадживасилев“ (диплома А-04, № 018377, рег. № 5821/36 от 01.07.2004 г.) и придобива втора степен на професионална квалификация „Счетоводител“ (свидетелство Серия К-04, № 009490, рег. № 419/15 от 15.10.2004 г.).

През 2008 г. придобива **ОКС „бакалавър“** по специалност „Информатика“ в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов (Серия СА – 2008, № 048963, рег. № 68086/30.10.2008 г.), като същата година придобива допълнителна професионална подготовка по специалност „Икономическа педагогика“ в Центъра за следдипломно и факултативно обучение към Академията (диплома Серия С – 2005, № 001219, рег. № 2898/2008 г.). През 2009 година завършва и **ОКС „магистър“** по специалност „Бизнес информатика“, МП „Информационни технологии в бизнеса“ в СА „Д. А. Ценов“ (диплома серия СА – 2010, № 054196, рег. № 73696/15.02.2010 г.).

През 2010 година е зачислена като редовен докторант към катера „Бизнес информатика“ на Стопанска академия, като през 2013 година придобива **ОНС „доктор“** след успешна защита на дисертационен труд на тема „Усъвършенстване на електронните системи за управление на взаимоотношенията с клиентите във финансовия сектор“ (диплома № 2013012 от 29.04.2013 г.)

В съответствие с изискванията на Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова е декларирала следното академично кариерно развитие: асистент в катедра „Бизнес информатика“ (2013-2017) и главен асистент в катедра „Бизнес информатика“ (от 2017). Успоредно с това, кандидатът работи и като учител по информатика (2008-2009) и учител практическо обучение (2023, 2025) в ПДТГ „Димитър Хадживасилев“ гр. Свищов.

В рамките на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова е ангажирана в административно-управленска дейност като „Експерт обучение и квалификация/ Обучител курс Web2.0 инструменти за публикуване на резултати от научни изследвания“ (2017-2018), Експерт „Учебна документация съвместни програми“ (2022), Експерт „Дигитално образователно съдържание съвместни програми“ (2023). От 2017 г. е Научен секретар на катедра „Бизнес информатика“, а от 2023 г. се присъединява и към екипа на „Център по иновативни образователни технологии“ в СА „Д.А. Ценов“. Кандидатът изпълнява функциите и на секретар на 2 магистърски програми „Електронен бизнес и дигитални пазари“ и „Електронна търговия“ към катедра „Бизнес информатика“.

Към месец август 2025 година общият трудов стаж на кандидата е 13 години 0 месеца и 6 дни, от които 11 години, 10 месеца и 21 дни като асистент/главен асистент в Стопанска академия.

Гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова е участвала в **три научноизследователски проекта**, финансирани от държавната субсидия за научна дейност (Проект 2/2015 „Електронните разплащания – тенденции и рискове при тяхното използване“, Проект 2/2017 „Изследване на потенциала на облачните изчисления за развитие на ИТ инфраструктурата на големите предприятия в България“, Проект 8/2022 „Анализ на дигиталната екосистема на местна туристическа дестинация“), **един инфраструктурен проект** (ИП2/2023 „Изследване на потенциала на Big Data и IoT за изграждане на бизнес интелигентна среда“) и **един проект за частично финансиране на научен форум** (К6/2015 „Организиране и провеждане на студентски научен форум „Съвременни тенденции в развитието на информационните технологии““).

Гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова е провела общо **четири краткосрочни мобилности**, от които три мобилности с цел преподаване по програма „Еразъм+“ (Университет на гр. Фоджа, Италия (2022) и Университет Canakkale Onsekiz Mart, Чаннакале, Турция (2024, 2025)) и една, свързана с научно-изследователска мобилност, в Университет по икономика и бизнес, Познан, Полша (2018) по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“.

От 2020 г. гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова е член на Съюза на учените в България.

С цел повишаване на квалификацията и уменията си гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова е участвала в редица обучения и специализации, сред които: „Интерактивно обучение за формиране на лидерски умения“ (2018), „Управление на екипи и решаване на конфликти (ТИЙМ БИЛДИНГ)“ (2018), „Трансфер на технологии и закрила и управление на интелектуалната собственост“ (2018), „Иновативни образователни технологии 1 и 2 част“ (2022), „Създаване на интерактивно съдържание за Moodle с H5P“ (2023), „Разширен онлайн курс „Работа с “ArcGIS Online““ (2024), „Курс по Испански език A1“ (2019-2020).

Владее английски (C1), немски (A1) и испански (A1) език.

4. Обща оценка на учебно-преподавателската работа

За последните пет учебни години средногодишният брой часове аудиторна заетост на гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова е 534,74 часа при норматив от 500 часа през първата година и 400 часа през следващите четири години. Натовареността по учебни години е както следва: 2020/2021 — 498 часа, 2021/2022 — 561 часа, 2022/2023 575 часа, 2023/2024 - 478 часа, 2024/2025 - 560 часа.

Кандидатът участва в разработването и преподаването **23 лекционни курса - 7 лекционни курса в ОКС бакалавър** (Бизнес информационни системи, Въведение в информационните системи, Електронно управление, Информационна инфраструктура, Туристически информационни системи, Бизнес информационни системи, E-Business Fundamentals) и **16 в ОКС магистър** (Информационни системи в бизнес организацията, Information systems in Business Organisation, Основи на електронния бизнес, Fundamentals of Electronic Business, Системи за управление на взаимоотношенията с клиентите и социални мрежи, Customer Relationship Management and Social Networks, Електронни системи за разплащания, Electronic Payment Systems, Electronic Business in Tourism, Въведение в информационните системи, Introduction to Information Systems, Информационна инфраструктура, Електронна търговия и електронни разплащания, Бизнес информационни системи, Магистърски семинар по Електронен бизнес и дигитални пазари, Магистърски практикум по Електронна търговия).

Гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова има разработени курсове и към Центъра за следдипломно и факултативно обучение („Дигитална компетентност и дигитална креативност“ и „Интернет технологии и услуги“), и Центъра за професионално обучение към НАПОО („Начална компютърна грамотност“, „Работа с документи с MS Word и анализ на информацията с Excel“, „Възможности за приложение на географските информационни системи (ГИС) в обучението“)

Посочените параметри — количествени и качествени, на учебно-преподавателската работа на кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент“ са основание за много добра оценка на неговото професионално равнище.

5. Обща оценка на научните изследвания и изследователската дейност

По обявения конкурс гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова е представила за рецензиране публикации както следва:

- ВЗ. Хабилизационен труд - монография - **1 брой, самостоятелна, в обем 194 стр.**
- Г5. Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор" или за присъждане на научна степен "доктор на науките" – **1 брой, самостоятелна, в обем 186 стр.**
- Г6. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – **8 броя, в съавторство, в общ обем 71 стр.**
- Г7. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – **14**

бр. от които 7 бр. самостоятелни в общ обем 45 стр. и 7 бр. в съавторство в общ обем 55 стр.

- Г9. Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани научни томове - **4 бр. в съавторство в общ обем 126 стр.**

Общият брой на представените за рецензиране научни публикации е 28, от тях на чужд език 12 бр. От представените публикации над 70 % са издадени в съавторство, което е добър атестат за умението на кандидата да работи в екип.

Представените за рецензиране разработки са публикувани в академични издателства и специализирани научни списания, а докладите - в сборници с редакционни колегии. Като цяло те покриват изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение в РБългария за заемането на академичната длъжност „доцент“.

В съответствие с приложената Справка за изпълнението на националните, минимални наукометрични изисквания, гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова отчита както следва:

- По Чл. 116 (2) т. 1 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от Закона за развитието на академичния състав в република България в научна област 3. „Социални, стопански и правни науки“ – 1906, 33 т., разпределени както следва:

- А.1. Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ - 50 т.
- В.3. Хабилизационен труд – монография - 100 т.
- Г.5. Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор" или за присъждане на научна степен "доктор на науките" – 75 т.
- Г. 6. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (30/n) – 64 т.
- Г. 7. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове (10/n) – 108,33 т.
- Г9. Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани научни томове (15/n) – 14 т.
- Д. 11. Цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна

информация или в монографии и колективни томове (15 т.) – 1395 т.

- Д. 12 Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране (10 т.) – 30 т.
- Д. 13. Цитирания или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране (5т.) – 70 т.

Като забележка към справката мога да отбележа единствено, че при отчитане на точките за цитиране не става ясно дали конкретния цитат се отнася за частта, създадена от гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова или се цитира цялата публикация. Коректно би било това да бъде отчетено, респективно чрез редуциране на точните за цитиране, които и без това многократно надхвърлят минимално необходимите за конкурса.

• **По Чл. 116 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ за допълнителните изисквания към кандидата:**

- Чл. 116. (2) 2. – приложена е Декларация за оригиналност
- Чл. 116. (2) 3.1. – приложени са Удостоверение за стаж по специалността от 13 г. и Справка за академична заетост – 534 часа / средногодишно
- Чл. 116. (2) 4. – приложен е Списък с научноизследователски проекти с посочени 5 проекта
- Чл. 116. (2) 5.1. - приложен е Списък с представените за рецензиране академични учебници – 2 броя (с рецензенти) и участие в 4 бр. в съавторство
- Чл. 116. (2) 5.2. - приложена в Справка за разработени и преподавани лекционни курсове за 7 курса в ОКС „Бакалавър“ и 16 курса в ОКС „магистър“
- Чл. 116. (2) 6. – посочени са 8 публикации (в съавторство)
- Чл. 116. (3) - приложен е Списък на публикациите на гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова, предоставени по конкурс за придобиване на ОНС „доктор“ чрез който е видно, че няма повтораемост и припокриване с публикациите за ОНС „Доктор“

Публикациите на гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова притежават разностранен характер и стремеж към акцентиране на върху съществените и важни за съвременната информационна икономика проблеми. Те се отличават с ерудираност, актуалност, емпиричност и напълно удовлетворяват законовите изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“.

6. Характеризиране на научните приноси

Запознаването със съдържанието на научните публикации на гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова засилват увереността ми за задълбочената научна работа и продукция на кандидата. Като особено актуални и значими приноси моменти могат да се посочат:

- Допълнената, разширена и адаптирана за българските условия концепцията за дигитална образователна екосистема, в която технологичните средства, педагогическите практики и цифровите компетенции се разглеждат като взаимосвързани елементи на съвременното образование, като на нейна база е предложено е авторово виждане за интердисциплинарен модел за повишаване на компетентностите на преподавателите и обучаемите чрез интеграция на иновативни интернет технологии и добри педагогически практики, обхващащ всички етапи на българската образователна система.
- Предложеното авторово виждане за разширена концептуална рамка за взаимодействието между Big Data, IoT и бизнес процесите в контекста на съвременната цифрова икономика, приложима в туристическия бизнес в България.
- Авторовото виждане и препоръки за повишаване на дигиталните умения чрез целенасочени обучения, ресурсна подкрепа и внедряване на хибридни модели на обучение, базирани на проведеното анкетно проучване сред обучаеми и обучители, отразено в представения за рецензиране монографичен труд.

Така изтъкнатите приноси са авторски и реални и значими за икономическата наука и практика.

7. Академична известност

В представената Справка за цитиранията са посочени общо 110 позовавания, от които 4 на самостоятелни публикации на кандидата и 106 на съвместни публикации. Това е индикация, че резултатите от научните изследвания на гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова предизвикват интерес в други колеги и те се позовават на тях.

8. Допуснати слабости, критични бележки, препоръки

Подчертавайки високата компетентност на кандидата по проблематиката на обявения конкурс считам, че в своята бъдеща изследователска работа би могъл да положи усилия за известно разнообразяване и обогатяване на изследваната тематика, както и към увеличаване на самостоятелните публикации.

9. Обобщена оценка

Изложените аргументи и констатации доказват по категоричен и недвусмислен начин, че гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова е постигнала безусловно необходимите преподавателски, научно-изследователски, методологични и теоретико-приложни резултати, за да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „доцент”. Кандидатът отговаря напълно на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов” — Свищов.

Предвид научните достойнства, високия професионализъм и цялостната оценка на преподавателската и научно-изследователската работа на кандидата, заявявам своята положителна оценка и с убеденост препоръчвам на уважаемото Научното жури, назначено със Заповед №954 от 18.09.2025 г., на Ректора на СА „Д. А. Ценов” — Свищов да предложи гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова да заеме академичната длъжност „доцент” по професионално направление: 3.8. Икономика, научна специалност: „Приложение на изчислителната техника в икономиката”.

гр. Свищов
20.10.2025 г.

Изготвил становището:
(проф. д.н. Божидар Божинов)